

УДК 378.67.015.31:084

DOI: 10.36550/2415-7988-2025-1-220-12-17

БІДА Олена –

доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління закладами освіти
Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці II
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0448-0852>
e-mail: tetyanna@ukr.net

КУЧАЙ Тетяна –

доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління закладами освіти
Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці II
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3518-2767>
e-mail: tetyanna@ukr.net

ЧИЧУК Антоніна –

доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління закладами освіти
Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці II
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9982-3634>
e-mail: toniabida@ukr.net

ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН В УНІВЕРСИТЕТСЬКОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ

Невід'ємною складовою професійної підготовки майбутнього фахівця є естетична компетентність. Збагачує духовний світ студентів, забезпечує ефективне виконання педагогічних завдань формування естетичної компетентності у студентів засобами фахових. У сучасних умовах це сприяє підготовці творчо активних фахівців, які шанують культурну спадщину, створюють нові естетичні цінності та здатні відповідати на виклики сучасності. Тому, потребує окремої уваги та вивчення формування естетичної компетентності студентів при вивченні фахових дисциплін в університетському освітньому просторі.

Формування естетичної компетентності вимагає вдосконалення змісту дисциплін психолого-педагогічного циклу, зокрема таких, як психологія, педагогіка, основи педагогічної майстерності тощо. Фахові дисципліни мають мати практичну орієнтацію, яка полягає у проведенні тренінгів з педагогічної майстерності, зокрема щодо використання мистецьких методів у навчанні та організації майстер-класів із формування естетичної компетентності через педагогічну майстерність, аналіз творів мистецтва, музики чи кіно.

Інтеграція естетики в професійну підготовку студентів дозволяє розвивати їхні творчі здібності і креативність. Традиційні методи навчання часто акцентують увагу на рутинних завданнях і механічному засвоєнні знань.

Естетичні принципи можуть бути корисними для розвитку міжособистісних навичок студентів.

Формування естетичної компетентності повинно бути системним і спиратися на поєднання когнітивного, ціннісного й діяльнісного підходів. Це забезпечує розвиток особистості педагога, підвищує якість освітнього впливу на майбутніх здобувачів освіти. Формування такої компетентності виступає передумовою естетизації професійного середовища, вивчення етичних норм, розвиток креативного мислення та формування гармонійної особистості сучасного фахівця.

Технологічний аспект реалізується через добір дидактичних технологій, які мають потенціал формування естетичної компетентності. До таких належать інтерактивні, ігрові, проблемно-рефлексивні, проєктні технології, що ґрунтуються на активному залученні студентів до створення або оцінювання естетично-насичених продуктів професійної діяльності.

Особливо продуктивними вважаються такі методи, як: візуалізація навчального матеріалу з використанням інфографіки, графічного моделювання, кольорознавчих та композиційних технік; аналіз естетичних кейсів і практичних ситуацій, у яких необхідно оцінити естетичні якості професійного продукту або середовища; метод емоційної рефлексії, що передбачає осмислення власних переживань, пов'язаних із досвідом естетичного сприйняття під час освітнього процесу; метод занурення у культурно-естетичний контекст професії, що реалізується через екскурсії, мистецькі проєкти, перегляд тематичних відеоматеріалів, вивчення художніх інтерпретацій професійних сюжетів.

Розвиток естетичної компетентності майбутніх фахівців процес тривалий, систематичний, який починається з першого курсу. Завдання викладачів, використати потенціал дисципліни задля забезпечення якості означеного процесу. Дієвим засобом реалізації можливостей дисциплін у розвитку естетичної компетентності фахівців є застосування педагогічних технологій.

Ключові слова: естетична компетентність, студенти, процес вивчення фахових дисциплін, університети, естетичне сприйняття, освітній процес.

BIDA Olena –

Doctor Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Chair of Pedagogy, Psychology, Elementary, Preschool Education and Management of Educational Institutions
Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian Institute
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0448-0852>
e-mail: tetyanna@ukr.net

KUCHAI Tetiana –

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of the Department of Pedagogy, Psychology, Elementary, Preschool Education and Management of Educational Institutions
Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian Institute
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3518-2767>
e-mail: tetyanna@ukr.net

CHYCHUK Antonina –

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of the Department of Pedagogy, Psychology, Elementary, Preschool Education and Management of Educational Institutions
Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian Institute
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9982-3634>
e-mail: toniabida@ukr.net

FORMATION OF STUDENTS AESTHETIC COMPETENCE WHEN STUDYING PROFESSIONAL DISCIPLINES IN THE UNIVERSITY EDUCATIONAL SPACE

An integral component of the professional training of a future specialist is aesthetic competence. It enriches the spiritual world of students, ensures the effective implementation of pedagogical tasks of forming aesthetic competence in students by professional means. In modern conditions, this contributes to the training of creatively active specialists who respect cultural heritage, create new aesthetic values and are able to respond to the challenges of modernity. Therefore, special attention is required and the study of the formation of aesthetic competence of students when studying professional disciplines in the university educational space.

The formation of aesthetic competence requires improving the content of the disciplines of the psychological and pedagogical cycle, in particular such as psychology, pedagogy, the foundations of pedagogical skill, etc. Professional disciplines should have a practical orientation, which consists in conducting trainings on pedagogical skills, in particular on the use of artistic methods in teaching and organizing master classes on the formation of aesthetic competence through pedagogical skills, analysis of works of art, music or cinema.

Integration of aesthetics into the professional training of students allows them to develop their creative abilities and creativity. Traditional teaching methods often focus on routine tasks and mechanical assimilation of knowledge.

Aesthetic principles can be useful for the development of students' interpersonal skills.

The formation of aesthetic competence should be systematic and based on a combination of cognitive, value and activity approaches. This ensures the development of the teacher's personality, improves the quality of educational impact on future students. The formation of such competence is a prerequisite for the aestheticization of the professional environment, the raising of ethical standards, the development of creative thinking and the formation of a harmonious personality of a modern specialist.

The technological aspect is implemented through the selection of didactic technologies that have the potential to form aesthetic competence. These include interactive, game, problem-reflective, project technologies that are based on the active involvement of students in the creation or evaluation of aesthetically rich products of professional activity.

Particularly productive are such methods as: visualization of educational material using infographics, graphic modeling, color and compositional techniques; analysis of aesthetic cases and practical situations in which it is necessary to assess the aesthetic qualities of a professional product or environment; the method of emotional reflection, which involves understanding one's own experiences associated with the experience of aesthetic perception during the educational process; the method of immersion in the cultural and aesthetic context of the profession, which is implemented through excursions, art projects, viewing thematic video materials, studying artistic interpretations of professional plots.

The development of aesthetic competence of future specialists is a long, systematic process that begins with the first year. The task of teachers is to use the potential of the discipline to ensure the quality of the specified process. An effective means of realizing the possibilities of disciplines in the development of aesthetic competence of specialists is the use of pedagogical technologies.

Key words: *aesthetic competence, students, the process of studying professional disciplines, universities, aesthetic perception, educational process.*

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Невід'ємною складовою професійної підготовки майбутнього фахівця є естетична компетентність. Збагачує духовний світ студентів, забезпечує ефективне виконання педагогічних завдань формування естетичної компетентності у студентів засобами фахових. У сучасних умовах це сприяє підготовці творчо активних фахівців, які шанують культурну спадщину, створюють нові естетичні цінності та здатні відповідати на виклики сучасності. Тому, потребує окремої уваги та вивчення формування естетичної компетентності студентів при вивченні фахових дисциплін в університетському освітньому просторі.

Формування естетичної компетентності є важливою складовою підготовки студентів університетів, яка забезпечує не лише розвиток його професійних навичок, але й сприяє гармонійному вихованню. Удосконалення навчальних планів і програм за рахунок включення естетично спрямо-

ваних тем дозволить підготувати майбутніх педагогів, здатних відповідати викликам сучасної освіти та створювати естетичне середовище для розвитку своїх вихованців [4].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти творчої підготовки педагогів, формування естетичної компетентності студентів при вивченні фахових дисциплін в університетському освітньому просторі досліджували науковці: у закладах вищої освіти досліджували естетичну освіту О. Реброва, С. Соломаха; звертали увагу на інтеграцію естетичного компоненту у викладання фахових дисциплін А. Козир, Л. Масол, М. Пічкур; на творчій складовій педагогічної діяльності акцентували увагу В. Бутенко, І. Зязюн; Л. Кондрацька, аспекти мистецько-педагогічної підготовки розглядала О. Рудницька; Н. Миропольська аналізувала педагогічний потенціал естетичного виховання.

Мета статті – довести вагомість формування естетичної компетентності студентів при вивченні фахових дисциплін в університетському освітньому просторі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Засоби мистецтва позитивно впливають на формування естетичної компетентності студентів при вивченні фахових дисциплін в університетському освітньому просторі, знань та готовності до творчої естетичної діяльності суб'єктів освітнього процесу [5]. Науковцями «естетичну компетентність розглянуто як інтегроване особистісне утворення майбутнього фахівця, що проявляється в його інтересах, потребах, ідеалах, почуттях, здатності сприймати, інтерпретувати, оцінювати й усвідомлювати прекрасне у повсякденному житті, мистецтві, природі, в умінні використовувати отриманий досвід у власній творчій професійній діяльності, оволодінні теорією і практикою формування готовності до образотворчої діяльності та естетичного сприймання творів образотворчого мистецтва» [2].

Формування естетичної компетентності вимагає вдосконалення змісту дисциплін психолого-педагогічного циклу, зокрема таких, як психологія, педагогіка, основи педагогічної майстерності тощо. Для досягнення цієї мети до навчальних програм доцільно включити теми, що сприяють розвитку естетичних якостей особистості студента. Пропозиції щодо вдосконалення змісту навчальних дисциплін полягають у розширенні тематики дисциплін психолого-педагогічного циклу; вивчення основ естетичного виховання та його ролі у формуванні особистості студента; аналізі впливу художніх і літературних творів на розвиток морально-естетичних цінностей та формуванні навичок створення естетично привабливого навчального середовища. Фахові дисципліни мають мати практичну орієнтацію, яка полягає у проведенні тренінгів з педагогічної майстерності, зокрема щодо використання мистецьких методів у навчанні та організації майстер-класів із формування естетичної компетентності через педагогічну майстерність, аналіз творів мистецтва, музики чи кіно. Поєднання знань із педагогіки, психології та літературознавства для формування цілісного розуміння естетики в освіті та вивчення методик інтеграції естетичних компонентів у різні освітні предмети має міждисциплінарний підхід.

Удосконалення навчальних планів і програм відповідно до освітніх пропозицій сприятиме: збагаченню професійного та культурного світогляду студентів; розвитку їхньої здатності формувати естетичні цінності та художній смак; підвищенню загальної ефективності освітнього процесу в університеті через застосування естетично орієнтованих методик [4].

Естетичний підхід до освіти робить навчання більш інтегрованим і мотивуючим. Використання естетичних елементів в освітньому середовищі, зокрема дизайну приміщень, освітлення, організації простору, може створити комфортну й надихаючу атмосферу, що сприяє глибшому зануренню в освітній процес. Таке середовище

стимулює інтелектуальну активність, розвиває в студентів чутливість до прекрасного, критичний підхід до навколишнього світу.

Інтеграція естетики в професійну підготовку студентів дозволяє розвивати їхні творчі здібності і креативність. Традиційні методи навчання часто акцентують увагу на рутинних завданнях і механічному засвоєнні знань. Естетичний підхід заохочує студентів до самовираження, інноваційного мислення й пошуку нових рішень, що особливо важливо в сучасному світі, де креативність стає важливим чинником успіху

Естетичні принципи можуть бути корисними для розвитку міжособистісних навичок студентів. Навчання, яке включає в себе елементи співпраці, обговорення естетичних аспектів проєктів, може допомогти студентам навчитися ефективно комунікувати, працювати в команді та виражати свої думки й почуття. Ці навички є критично важливими у будь якій професійній діяльності, а естетичний підхід до навчання може сприяти їхньому формуванню в сприятливій і підтримувальній атмосфері.

Найважливішим для формування естетичної компетентності студентів у закладах вищої освіти буде:

- саморозвиток (комплексний процес еволюційних і регресивних змін, що відбуваються в особистості студента внаслідок самоосвіти; це поступовий розвиток інтелектуальних, особистісних і професійних якостей, що є результатом постійної самоосвітньої і виховної діяльності);
- самосвідомість (усвідомлення себе як особистості, яке включає розуміння власних фізичних і розумових можливостей, оцінювання своїх дій, їхніх мотивів і мети, а також усвідомлення свого ставлення до навколишнього світу, інших людей і власної особистості);
- самооцінка (процес оцінювання власних якостей, здібностей та досягнень у порівнянні з визначеними стандартами або зразками, що дозволяє студентам краще усвідомлювати свої сильні і слабкі сторони в контексті естетичних вимог);
- самовиховання (цілеспрямована й регулярна діяльність, спрямована на розвиток бажаних фізичних, інтелектуальних, моральних і естетичних якостей, позитивних рис характеру, а також на усунення негативних звичок і переконань);
- самоосвіта (процес здобуття знань і навичок через самостійну діяльність, що не є частиною офіційного навчального плану; це пізнавальна діяльність, яка передбачає активний підхід до навчання, самостійність у навчанні та спрямованість на вдосконалення розумових здібностей і культурного розвитку студента). Саме самоосвіта стане ключовою формою формування професійної та естетичної компетентності студентів через цілеспрямовану й систематичну діяльність, що включає виховання полікультурної особистості здобувачів освіти. Це процес, який інтегрує безперервний саморозвиток і самовдосконалення, а також самоформування – уявлення і створення себе таким, яким студент бажає бути. Самоосвіта

передбачає усвідомлений перехід від реального «Я» до ідеального «Я», а також до «Я», яке вже досягло певного рівня розвитку [6]. Аналіз теоретичних підходів дозволяє стверджувати, що формування естетичної компетентності майбутніх фахівців освіти є багатоаспектним процесом, який має опиратися на міждисциплінарну інтеграцію, гуманістичну парадигму освіти, культурологічну рефлексію та мистецько-професійну діяльність. Формування естетичної компетентності повинно бути системним і спиратися на поєднання когнітивного, ціннісного й діяльнісного підходів. Це забезпечує розвиток особистості педагога, підвищує якість освітнього впливу на майбутніх здобувачів освіти. Формування такої компетентності виступає передумовою естетизації професійного середовища, вивчення етичних норм, розвиток креативного мислення та формування гармонійної особистості сучасного фахівця.

У цьому вимірі важливим є принцип міждисциплінарності, який дозволяє поєднувати естетичні знання з технологічними, педагогічними та психологічними, сприяючи формуванню цілісного світоглядного бачення. Спрямованість змісту на розкриття естетичних смислів у професійній діяльності сприяє емоційно-ціннісному залученню студентів до процесу навчання, поглиблює їхню рефлексію та професійну ідентичність.

Технологічний аспект реалізується через добір дидактичних технологій, які мають потенціал формування естетичної компетентності. До таких належать інтерактивні, ігрові, проблемно-рефлексивні, проєктні технології, що ґрунтуються на активному залученні студентів до створення або оцінювання естетично-насичених продуктів професійної діяльності.

Особливо продуктивними вважаються такі методи, як:

- візуалізація навчального матеріалу з використанням інфографіки, графічного моделювання, кольорознавчих та композиційних технік;

- аналіз естетичних кейсів і практичних ситуацій, у яких необхідно оцінити естетичні якості професійного продукту або середовища;

- метод емоційної рефлексії, що передбачає осмислення власних переживань, пов'язаних із досвідом естетичного сприйняття під час освітнього процесу;

- метод занурення у культурно-естетичний контекст професії, що реалізується через екскурсії, мистецькі проєкти, перегляд тематичних відеоматеріалів, вивчення художніх інтерпретацій професійних сюжетів.

Ефективне формування естетичної компетентності в процесі вивчення фахових дисциплін можливе лише за умови цілісного поєднання змістової наповненості навчального матеріалу, застосування технологій, що стимулюють естетичне мислення і дію, а також урахування особистісних потреб і прагнень здобувачів освіти [3]. Сприяють урізноманітненню й удосконаленню діяльності студента та викладача, підвищують продуктивність освітнього процесу сучасні ефективні засоби розвитку естетичної компетентності

майбутніх фахівців – мультимедійні технології навчання. Науковці указують на такі переваги у використанні мультимедійного забезпечення під час викладання педагогічних дисциплін, як: забезпечення наочності, яка сприяє комплексному сприйняттю і кращому запам'ятовуванню матеріалу; програвання аудіо файлів; швидкість і зручність відтворення фотографій, графіків, текстового матеріалу; можливість показати структуру заняття; можливість швидко опанувати студентами технологією підготовки і використання презентацій уже під час практичних занять. Для організації вивчення теоретичного матеріалу на лекційних заняттях викладачі використовують презентації, створені за допомогою програми PowerPoint, відеозаписи для кращого сприймання інформації та її логічної систематизації. Для демонстрації кращих зразків мистецтва пропонують студентам прослухати звукозаписи, а потім аналізували їх за розробленими схемами. На лекції під час розгляду запланованих до розгляду питань студентам пропонується прослухати та переглянути за допомогою презентації основні ключові моменти, слухати записи та описували за допомогою порівнянь, епітетів, синонімів змістове наповнення лекції. Ефективність використання запропонованих педагогічних технологій, доцільне й комплексне їх використання створює сприятливі умови на початковому етапі розвитку естетичної компетентності майбутніх фахівців.

Розвиток естетичної компетентності майбутніх фахівців процес тривалий, систематичний, який починається з першого курсу. Завдання викладачів, використати потенціал дисципліни задля забезпечення якості означеного процесу. Дієвим засобом реалізації можливостей дисциплін у розвитку естетичної компетентності фахівців є застосування педагогічних технологій [1].

Висновки та перспективи подальших розвідок наперед. Невід'ємною складовою професійної підготовки майбутнього фахівця є естетична компетентність. Збагачує духовний світ студентів, забезпечує ефективне виконання педагогічних завдань формування естетичної компетентності у студентів засобами фахових. У сучасних умовах це сприяє підготовці творчо активних фахівців, які шанують культурну спадщину, створюють нові естетичні цінності та здатні відповідати на виклики сучасності. Тому, потребує окремої уваги та вивчення формування естетичної компетентності студентів при вивченні фахових дисциплін в університетському освітньому просторі.

Формування естетичної компетентності вимагає вдосконалення змісту дисциплін психолого-педагогічного циклу, зокрема таких, як психологія, педагогіка, основи педагогічної майстерності тощо.

Інтеграція естетики в професійну підготовку студентів дозволяє розвивати їхні творчі здібності і креативність. Традиційні методи навчання часто акцентують увагу на рутинних завданнях і механічному засвоєнні знань. Естетичний підхід заохочує студентів до самовираження, інноваційного мислення й пошуку нових рішень, що

особливо важливо в сучасному світі, де креативність стає важливим чинником успіху

Естетичні принципи можуть бути корисними для розвитку міжособистісних навичок студентів.

Формування естетичної компетентності повинно бути системним і спиратися на поєднання когнітивного, ціннісного й діяльнісного підходів.

У цьому вимірі важливим є принцип міждисциплінарності, який дозволяє поєднувати естетичні знання з технологічними, педагогічними та психологічними, сприяючи формуванню цілісного світоглядного бачення.

Особливо продуктивними вважаються такі методи, як: візуалізація навчального матеріалу з використанням інфографіки, графічного моделювання, кольорознавчих та композиційних технік; аналіз естетичних кейсів і практичних ситуацій, у яких необхідно оцінити естетичні якості професійного продукту або середовища; метод емоційної рефлексії, що передбачає осмислення власних переживань, пов'язаних із досвідом естетичного сприйняття під час освітнього процесу; метод занурення у культурно-естетичний контекст професії, що реалізується через екскурсії, мистецькі проєкти, перегляд тематичних відеоматеріалів, вивчення художніх інтерпретацій професійних сюжетів.

Ефективне формування естетичної компетентності в процесі вивчення фахових дисциплін можливе лише за умови цілісного поєднання змістової наповненості навчального матеріалу, застосування технологій, що стимулюють естетичне мислення і дію, а також урахування особистісних потреб і прагнень здобувачів освіти.

Перспективи подальших наукових розвідок можуть полягати в уточненні сучасних підходів – поєднання когнітивного, ціннісного й діяльнісного підходів до професійного розвитку фахівців.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Загородня Л. П., Рожнова В. М., Розвиток естетичної компетентності майбутніх вихователів під час вивчення загальної педагогіки засобами педагогічних технологій. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія «Педагогічні науки»*. Вип. № 4. 2019. 186-191.
2. Карам Ахмед Муайд. (2020). Формування естетичної компетентності майбутніх учителів образотворчого мистецтва в позааудиторній роботі університету : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07. Київ. 226 с.
3. Лю Цін. Методичні аспекти формування естетичної компетентності майбутніх бакалаврів з професійної освіти у процесі вивчення фахових дисциплін. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2025. (18). DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15675574>
4. Потапчук Т. В. Формування естетичної компетентності студентів університетів засобами фахових дисциплін. *Мистецька освіта та розвиток творчої особистості*. Вип. 3. 2024. С. 23-26.
5. Соколова А., Бахова Д. (2021). Виконавська інтерпретація оперних вокальних жанрів у процесі вокальної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. *Новий Колегіум*. №4 (106). С. 54-58.
6. Толочко С., Хомич В. Структурні домінанти виховання полікультурної особистості студентів у

закладах вищої освіти на засадах естетики. *Вісник науки та освіти*. №31. 2025. С. 1834-1848.

REFERENCES

1. Zahorodnya, L. P., Rozhnova, V. M. (2019). Rozvytok estetychnoyi kompetentnosti maybutnikh vykhovateliv pid chas vyvchennya zahal'noyi pedahohiky zasobamy pedahohichnykh tekhnolohiy [Development of aesthetic competence of future educators during the study of general pedagogy by means of pedagogical technologies]. *Visnyk Cherkas'koho natsional'noho universytetu imeni Bohdana Khmel'nyts'koho. Seriya «Pedahohichni nauky»*. №4. S. 186-191. [in Ukrainian]
2. Karam, Akhmed Muayd. (2020). Formuvannya estetychnoyi kompetentnosti maybutnikh uchyteliv obrazotvorchoho mystetstva v pozaaudytorniy roboti universytetu [Formation of aesthetic competence of future teachers of fine arts in extracurricular work of the university] : dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.07. Kyiv. 226 s. [in Ukrainian]
3. Lyu, Tsin. (2025). Metodychni aspekty formuvannya estetychnoyi kompetentnosti maybutnikh bakalavriv z profesiynoyi osvity u protsesi vyvchennya fakhovykh dystsyplin [Methodological aspects of the formation of aesthetic competence of future bachelors of vocational education in the process of studying professional disciplines]. *Pedahohichna Akademiya: naukovy zapysky*. (18). DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15675574> [in Ukrainian]
4. Potapchuk, T. V. (2024) Formuvannya estetychnoyi kompetentnosti studentiv universytetiv zasobamy fakhovykh dystsyplin [Formation of aesthetic competence of university students by means of professional disciplines]. *Mystets'ka osvita ta rozvytok tvorchoyi osobystosti*. Vypusk 3. S. 23-26. [in Ukrainian]
5. Sokolova, A., Bakhova, D. (2021). Vykonavs'ka interpretatsiya opernykh vokal'nykh zhanriv u protsesi vokal'noyi pidhotovky maybutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva [Performing interpretation of opera vocal genres in the process of vocal training of future teachers of musical art]. *Novyy Kolehium*. №4 (106). S. 54-58. [in Ukrainian]
6. Tolochko, S., Khomych, V. (2025). Strukturni dominanty vykhovannya polikul'turnoyi osobystosti studentiv u zakladykh vyshchoyi osvity na zasadykh estetyky [Structural dominants of educating multicultural personality of students in higher education institutions on the basis of aesthetics]. *Visnyk nauky ta osvity*. 31. S. 1834-1848. [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

БІДА Олена – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління закладами освіти Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці ІІ.

Наукові інтереси: професійна підготовка майбутніх фахівців.

КУЧАЙ Тетяна – доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління закладами освіти, Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці ІІ.

Наукові інтереси: професійна підготовка майбутніх педагогів.

ЧИЧУК Антоніна – доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління закладами освіти Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці ІІ.

Наукові інтереси: професійна підготовка майбутніх фахівців.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

BIDA Olena – Doctor Pedagogical Sciences, professor, head of the chair of pedagogy, psychology,

elementary, preschool education and management of educational institutions, Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian Institute.

Scientific interests: professional training of future specialists.

KUCHAI Tetiana – Doctor of Pedagogical Sciences, professor of the department of pedagogy, psychology, elementary, preschool education and management of educational institutions, Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian Institute.

Scientific interests: professional training of future specialists.

CHYCHUK Antonina – Doctor of Pedagogical Sciences, professor of the department of pedagogy, psychology, elementary, preschool education and management of educational institutions, Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian Institute.

Scientific interests: professional training of future specialists.

Стаття надійшла до редакції 06.07.2025 р.

Стаття прийнята до друку 22.07.2025 р.

УДК 37.013.42:37.015.31

DOI: 10.36550/2415-7988-2025-1-220-17-21

ГАЛЕТА Ярослав –

доктор педагогічних наук, професор,

професор кафедри освітніх наук

Центральноукраїнського державного університету

імені Володимира Винниченка

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0484-529X>

e-mail: yaroslavhaleta@ukr.net

НАЦІОНАЛЬНІ ЦІННОСТІ ЯК ЗМІСТОВИЙ КОМПОНЕНТ ЕТНОПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ

У статті обґрунтовано теоретичні засади та визначено практичні шляхи інтеграції національних цінностей як змістового компоненту етнопедагогічної культури у процес професійної підготовки майбутніх учителів. Актуальність дослідження зумовлена глобалізаційними процесами, євроінтеграційними тенденціями та необхідністю збереження національної ідентичності в умовах сучасних трансформацій і воєнного стану. Показано, що національні цінності, які включають ментальність, етнічну мораль та ідентичність, формують світоглядні орієнтири педагога, визначають пріоритети виховання учнів у дусі патріотизму та поваги до культурної спадщини, забезпечують спадкоємність культурно-історичного досвіду. Проаналізовано нормативно-правові засади інтеграції етнокультурного компоненту в освітній процес (Закони України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Державний стандарт базової середньої освіти) та окреслено його реалізацію через зміст навчальних предметів, врахування регіональних особливостей, а також поєднання формальної та неформальної мистецької освіти. Розкрито роль творчих колективів національного спрямування у збагаченні етнокультурного досвіду майбутніх учителів, формуванні у них національної самосвідомості та педагогічної готовності до передачі культурних традицій учням. Підкреслено значення інтеграції національних цінностей у структуру педагогічної підготовки як умови виховання відповідальних громадян, здатних забезпечувати єдність нації та розвиток культурної спадщини в умовах глобалізаційних викликів. У дослідженні сформульовано перспективи подальших досліджень, спрямованих на розроблення інноваційних методик інтеграції національних цінностей у підготовку вчителів і вивчення ефективності поєднання формальної й неформальної освіти у формуванні етнокультурної компетентності. Зокрема, результати дослідження можуть бути використані для модернізації освітніх програм закладів вищої педагогічної освіти та впровадження дієвих технологій виховання учнів у дусі патріотизму, поваги до рідної мови та культури.

Ключові слова: національні цінності, етнопедагогічна культура майбутнього вчителя, етнокультурний компонент освіти, національна ідентичність, ментальність, етнічна мораль та ідентичність, збереження культурної спадщини.

HALETA Yaroslav –

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,

Professor at the Department of Educational Sciences

Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0484-529X>

e-mail: yaroslavhaleta@ukr.net

NATIONAL VALUES AS A CONTENT COMPONENT OF THE ETHNO-PEDAGOGICAL CULTURE OF A FUTURE TEACHER

The article substantiates the theoretical foundations and identifies practical ways to integrate national values as a content component of ethno-pedagogical culture into the process of professional training of future teachers. The relevance of the study is due to globalization processes, European integration trends and the need to preserve national identity in the conditions of modern transformations and martial law. It is shown that national values, which include mentality, ethnic morality and identity, form the worldview of the teacher, determine the priorities of educating students in the spirit of patriotism and respect for cultural heritage, and ensure the continuity of cultural and historical experience. The regulatory and legal principles of integrating the ethno-cultural component into the educational process are analyzed (the Laws of Ukraine “On Education”, “On Complete General Secondary Education”, the State Standard of Basic Secondary Education) and its implementation is outlined through the content of academic subjects, taking into account regional characteristics, as well as a combination of formal and informal art education. The role of creative collectives of national orientation in enriching the ethnocultural experience of future teachers, forming in them national self-awareness and pedagogical readiness to transfer cultural traditions to students is revealed. The importance of integrating national values into the structure of pedagogical training is emphasized as a condition for educating responsible citizens capable of ensuring the unity of the nation and the development of cultural heritage in the face of globalization challenges. The study